

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ ПАТОЛОГІЇ ХРЕБТА У СОБАК

*Шабля В.М., здобувачка вищої освіти,
Білий Д.Д., д.вет.н, професор*

*Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна
dmdmbely@ukr.net*

Вступ. Актуальність дослідження обумовлена, передусім, великою поширеністю дегенеративних захворювань хребта у собак. У структурі захворюваності периферичної нервової системи вертеброгенна патологія є ведучою, при цьому основне місце в ній - 77-93% - займають дегенеративні захворювання хребта, що було відзначено ще в середині минулого століття. Грижі міжхребцевих дисків є результатом дегенеративних змін, що призводять до слабкості фіброзного кільця і розриву його волокон у собак нехондродистрофічних порід і хрящової метаплазії у хондродистрофічних собак. До чинників, які визначають здатність гриж дисків викликати больові синдроми і іншу неврологічну симптоматику, відносять однаковою мірою і запальний імуногенний потенціал організму і власне їх анатомічні характеристики, а також швидкість утворення грижі диска Хансен 1.

Незважаючи на наявність великої кількості нових методик, що використовуються у вертебології на сьогодні, незадоволення результатами лікування тварин з дегенеративними захворюваннями хребта обумовлює наявність підвищеного інтересу до подальшого вивчення проблеми і прагнення до удосконалення і систематизації методів реконструкції хребетного каналу, вироблення оптимального алгоритму хірургічного лікування тваринних з цим спектром захворювань.

Мета: порівняти ефективність оперативного та консервативного лікування гриж міжхребетних дисків у собак

Матеріал і методи. Досліджено 241 тварину з неврологічними симптомами, спричиненими міжхребцевими грижами. Використано методи: збір анамнезу, клінічні і спеціальні методи дослідження хворих тварин, хірургічне та консервативне лікування собак за гриж міжхребцевих дисків у собак.

Контрольна група пацієнтів отримувала консервативну терапію, ефективну на момент проходження лікування (за даними літературних джерел), у вигляді метилпреднізолону, прозерину, мільгами, травматіну. Лікування тривало від 3 тижнів до 3 місяців.

Хірургічні операції проводилися з використанням геміламінектомії, ламінектомії за загальноприйнятими методиками.

Результати. Грижі міжхребетного диску у собак супроводжуються вираженими клінічними ознаками: скутістю рухів, вимушеним положення тіла, сильною больовою реакцією, парезом або паралічем задніх кінцівок, порушенням: іннервації сечового міхура, координації рухів, функції легень.

Основні симптоми периферичного паралічу (в'ялий параліч), який виникає при ураженні периферичних мотонейронів за грижі між хребцевих дисків характеризувались: зниження тонусу та/або атрофією відповідних м'язів, послабленням рефлексів (аж до повної їх втрати).

Рентгенологічні ознаки, пов'язані з протрузією міжхребцевого диска включають звуження дискового простору, щілини між суглобовими відростками, малий міжхребцевий отвір, підвищення непрозорості міжхребцевих отворів, витиснення мінералізованої речовини диска в хребетному каналі.

Мієлографія, на відміну від класичної рентгенографії дозволяє оцінити стан спинного мозку до операції, оцінити стан корінців спинномозкових нервів, точну локалізацію грижі диску та ступінь дегенерації міжхребцевих дисків.

Грижі міжхребетних дисків було діагностовано у 63,49 % пацієнтів із клінічними ознаками неврологічних уражень задніх кінцівок. Виявлена породна сприйнятливність до даної патології: частіше вона діагностується у французьких бульдогів (16,18 % пацієнтів), пекінесів (14,52 % пацієнтів), такс (12,03 % тварин).

Консервативне лікування за гриж міжхребцевих дисків у собак забезпечує у хондродистрофічних порід повне видужання в 7,5 % випадків, рецидивування одразу після відміни препаратів – в 27,5 % пацієнтів, через місяць – у 15 % тварин, два місяці – у 10 % собак, три місяці – 7,5 % пацієнтів. Застосування даної схеми у зазначених порід виявилось не ефективним у 12,5 % тварин.

У собак нехондродистрофічних порід повне видужання при застосуванні медикаментозної терапії реєстрували у 12,5 % випадків, рецидивування по проходженню першого місяця виникало у 2,5 % тварин, по проходженню третього місяця також у 2,5 % тварин.

Аналіз результатів оперативного втручання за міжхребцевих гриж свідчить про те, що більш ефективною виявилась ламіноектомія, яка забезпечувала повне відновлення функції в 63,16 % пацієнтів, часткове – у 15,79 % тварин, в той час, як за геміламінектомії дані показники склали відповідно 33,33 та 27,78 %%. Відсутність ефекту від проведених втручань в першому випадку була зареєстрована у 21,05 %, другому – 38,89 % собак.

Висновки. За грижі міжхребцевих дисків у собак найбільш ефективним методом лікування є радикальний хірургічний метод, який дозволяє отримати позитивні результати у більшості випадків, тому його доцільно рекомендувати для впровадження у практичну діяльність лікарів ветеринарної медицини.

ЗМІНИ ПАРАМЕТРІВ КРОВІ КРОЛІВ ЗА ВИПОЮВАННЯ ЦИТРАТІВ ЦИНКУ, СЕЛЕНУ ТА ГЕРМАНІЮ В УМОВАХ ПОМІРНОГО ТЕПЛОВОГО СТРЕСУ

Юзьвяк М.О.

*Інститут біології тварин НААН, м. Львів, Україна
maruk7991@gmail.com*

Зміни клімату негативно впливають на організм тварин, у тому числі кролів. В умовах теплового стресу кролі не можуть підтримувати баланс між утворенням і виділенням тепла (Oladimeji et al., 2022). Відомо, що оптимальні фізіологічні значення температурно-вологісного діапазону для організму кролів становлять від 18 до 21 °C та вологості 55 – 65 % (Marai et al., 2021). Ключовим чинником виникнення теплового стресу, крім високої температури, вологості, радіаційного впливу є температура довкілля (Lara et al., 2013). Підвищена температура тіла кролів призводить до зменшення споживання корму, що обумовлює порушення обміну речовин, репродуктивної здатності, антиоксидантного захисту та імунної функції (Liang et al., 2022). У годівлі тварин для пом'якшення негативної дії теплового стресу, застосовують органічні сполуки мікроелементів, нанотехнологічного походження. Наночастинки мікроелементів у зв'язаній з органічними кислотами сполуці характеризуються високою біодоступністю, поверхневою активністю, каталітичними й адсорбційними властивостями, а також меншою токсичністю (El-Ratel et al., 2023). Таким чином, зважаючи на вище сказане та глобальні зміни клімату, що призводять до підвищених температур довкілля, актуальним постає питання пошук шляхів зменшення негативного впливу теплового стресу на кролів. Мета експерименту полягала у дослідженні